

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 stycznia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. stwierdził, że K. P., od 2 maja 2001 r., nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek (...) INWESTOR Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością . W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał , że K. P. w dniu 9 maja 2001 r. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od dnia 2 maja 2001 r., w związku ze świadczeniem pracy w wymiarze czasu pracy wynoszącym 1/2 etatu , a w dniu 1 sierpnia 2001 r. płatnik składek przekazał formularz zgłoszeniowy (...) w trybie zmiany danych osoby ubezpieczonej ze wskazanym wymiarem czasu pracy wynoszącym 3/4 etatu. W dniu 24 sierpnia 2006 r. płatnik składek (...) INWESTOR Sp. z o.o. przekazał formularz (...), wyrejestrowujący K. P. jako pracownika z ubezpieczeń od dnia 2 maja 2001 r., czyli od dnia zgłoszenia do ubezpieczeń. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił , że z treści przedłożonej umowy wynika , że umowa ta została zawarta w dniu 2 maja 2001 r. pomiędzy (...) Sp. z o.o. reprezentowanym przez dyrektora oddziału J. W. , a K. P. na czas nieokreślony na stanowisku zastępcy dyrektora ds. ekonomicznych – głównej księgowej z wynagrodzeniem w wysokości 2 500,00 zł brutto miesięcznie w wymiarze czasu pracy 1/2 etatu. Z dniem 1 lipca 2001 r. dyrektor oddziału w P. J. W. podwyższył wymiar czasu pracy K. P. do 3/4 etatu i wynagrodzenie do kwoty 5 250,00 zł miesięcznie. Okoliczności zatrudnienia W. – P. zostały szczegółowo wyjaśnione i opisane w wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w P. IV Wydziału Pracy z dnia 19 października 2007 r. , sygnatura akt IV P 985/09. W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał na istnienie wielu faktów pozwalających na stwierdzenie , że K. P. nie świadczyła faktycznie pracy w siedzibie oddziału spółki. W ocenie organu rentowego , w niniejszej sprawie brak jest jakichkolwiek podstaw faktycznych do przyjęcia , że K. P. świadczyła pracę na stanowisku zastępcy dyrektora ds. ekonomicznych – głównej księgowej , w związku z czym od 2 maja 2001 r. nie podlega ona obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) INWESTOR Sp. z o.o.

/decyzja w aktach ZUS/

W dniu 23 marca 2018 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie K. P. od powyższej decyzji , w którym wniosła o jej zmianę i stwierdzenie , że od dnia 2 maja 2001 r. podlega ubezpieczeniom społecznym , ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji , a w przypadku nieuwzględnienia odwołania , zasądzenie na rzecz powódki wpłaconych do ZUS ustawowych składek od otrzymanego przez wnioskodawczynię wynagrodzenia za okres pracy w Oddziale (...) w P. oraz o zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów postępowania sądowego. Odwołująca podniosła , że dokonane przez organ rentowy ustalenia nie znajdują potwierdzenia w stanie faktycznym niniejszej sprawy , a złożone przez świadków zeznania w sprawie o sygn. akt IV P 985/05 są nieprawdziwe.

/odwołanie k. 3 – 5/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/odpowiedź na odwołanie k.32 – 33/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni K. P., urodzona (...), z zawodu jest księgową i posiada uprawnienia do prowadzenia ksiąg rachunkowych.

/okoliczność bezsporna/

Płatnik składek (...) INWESTOR Sp. z o.o. (początkowo noszący nazwę (...) Sp. z o.o.) funkcjonował w obrocie gospodarczym od 1996 r.

/zeznania świadka M. N. k. 288 – 289 oraz zeznania świadka J. W. min.00:06:00 – 00:45:40 rozprawy z dnia 15 kwietnia 2019 r. , płyta CD k.331/

Oddział Towarzystwa Budownictwa (...) w P. został powołany przez radę nadzorczą (...) Towarzystwa Budownictwa (...) w 1997 r. Oddział w P. miał realizować zadania związane z budową mieszkań na wynajem na terenie województwa (...) oraz zajmować się poszukiwaniem innych form zarobkowania np. zajmował się obsługą budowy hurtowni (...) w Ł.. W okresie od 1997 r. do 2001 r. J. W. był dyrektorem oddziału TBS w P.. W związku z pełnioną funkcją J. W. nie otrzymywał wynagrodzenia. J. W. posiadał stosowne pełnomocnictwa do zatrudniania pracowników , podejmowania czy też realizacji inwestycji.

/zeznania świadka M. N. k. 288 – 289/

Członkowie zarządu oraz dyrektor oddziału TBS w P. za świadczoną pracę nie otrzymywali wynagrodzenia , bowiem jako udziałowcy płatnika zakładali ,że zyski pojawią się po pewnym okresie działalności spółki tj. po wybudowaniu mieszkań.

/zeznania świadka M. N. k. 288 – 289 , zeznania świadka J. W. min.00:06:00 – 00:45:40 rozprawy z dnia 15 kwietnia 2019 r. , płyta CD k.331/

Każdy z udziałowców TBS posiadał dodatkowo własną działalność gospodarczą. W przypadku J. W. była to firma PPHU (...) świadcząca usługi księgowe.

/zeznania świadka J. W. min.00:06:00 – 00:45:40 rozprawy z dnia 15 kwietnia 2019 r. , płyta CD k.331/

W związku z koniecznością zapewnienia (...) w P. , J. W. podjął decyzję o zatrudnieniu swojej żony K. P. i zawarciu z nią formalnej umowy o pracę.

/zeznania świadka J. W. min.00:06:00 – 00:45:40 rozprawy z dnia 15 kwietnia 2019 r. , płyta CD k.331/

J. W. posiadał stosowne upoważnienie zarówno do zawarcia umowy o pracę z wnioskodawczynią , jak i zwiększenia wymiaru czasu pracy.

/upoważnienie k.9/

W dniu 2 maja 2001 r. pomiędzy (...) Sp. z o.o. reprezentowanym przez dyrektora oddziału w P. J. W. , a K. P. została zawarta umowa nazwana umową o pracę na czas nieokreślony. W treści umowy wskazano, że K. P. będzie świadczyć pracę na stanowisku zastępcy dyrektora ds. ekonomicznych – głównej księgowej z wynagrodzeniem w wysokości 2 500,00 zł brutto miesięcznie w wymiarze czasu pracy 1/2 etatu. Jako miejsce świadczenia pracy wskazano P.. Z dniem 1 lipca 2001 r. dyrektor oddziału w P. J. W. podwyższył wymiar czasu pracy K. P. do 3/4 etatu i wynagrodzenie do kwoty 5 250,00 zł miesięcznie.

/dokumentacja pracownicza wnioskodawczynie k.68 - 70 plik II akt ZUS/

Z w/w tytułu K. P. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

/ustalenia w aktach ZUS/

K. P. obowiązywał elastyczny czas pracy. Część pracy wykonywała w biurze w P. sprawdzając dokumenty wpływające do firmy , czy też wystawiając faktury, część w domu np. wysyłając komputerowo wyniki rozliczeń , część w terenie np. wykonując jako inwestor zastępczy inwestycję na rzecz firmy (...) (jeździła na teren budowy i sprawdzała czy faktury zgadzają się ze stanem rzeczywistym). Nie codziennie jeździła na budowy , zestawienia, podsumowania – wykonywała także weekendy Ponadto wnioskodawczynie zajmowała się uzgadnianiem niektórych kwestii z wykonawcami , a nadto z inspektorem nadzoru S. O..

/zeznania wnioskodawczyni min.00:09:08 – 00:29:22 rozprawy z dnia 23 stycznia 2019 r. , płyta CD k.311 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:03:12 – 00:44:06 rozprawy z dnia 27 sierpnia 2018 r. , płyta CD k.256/

K. P. nie obowiązywały sztywne godziny pracy , a bardziej istotne decyzje konsultowała z J. W.. W okresie gdy J. W. pozostawał na zwolnieniu lekarskim , wnioskodawczyni zastępowała go , a ponadto posiadała wówczas większą samodzielność decyzyjną.

/zeznania świadka M. N. k. 288 – 289 , zeznania świadka J. W. min.00:06:00 – 00:45:40 rozprawy z dnia 15 kwietnia 2019 r. , płyta CD k.331/

Do kwietnia 2003 r. wnioskodawczyni za świadczoną pracę otrzymywała wynagrodzenie.

/zeznania wnioskodawczyni min.00:09:08 – 00:29:22 rozprawy z dnia 23 stycznia 2019 r. , płyta CD k.311 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:03:12 – 00:44:06 rozprawy z dnia 27 sierpnia 2018 r. , płyta CD k.256/

Do czerwca 2003 r. prezesem płatnika był M. N.. Z końcem 2003 r. M. N. , pełniący wówczas funkcję członka rady nadzorczej spółki, podjął decyzję o postawieniu spółki w stan upadłości.

/zeznania świadka M. N. k. 288 – 289/

W 2005 r. ogłoszono upadłość likwidacyjną płatnika i powołano syndyka.

/zeznania świadka J. W. min.00:06:00 – 00:45:40 rozprawy z dnia 15 kwietnia 2019 r. , płyta CD k.331/

Od 7 września 2000 r. K. P. prowadziła **działalność gospodarczą** , w ramach której zajmowała się świadczeniem usług księgowych oraz ubezpieczeniowych. Działalność została zawieszona z dniem 1 stycznia 2018 r.

/wypis z (...) k.323 , zeznania wnioskodawczyni min.00:09:08 – 00:29:22 rozprawy z dnia 23 stycznia 2019 r. , płyta CD k.311 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:03:12 – 00:44:06 rozprawy z dnia 27 sierpnia 2018 r. , płyta CD k.256 , zeznania świadka J. W. min.00:06:00 – 00:45:40 rozprawy z dnia 15 kwietnia 2019 r. , płyta CD k.331/

Od dnia 29 czerwca 2000 r. K. P. pozostaje w związku małżeńskim z J. W..

/okoliczność bezsporna/

Z treści świadectwa pracy z dnia 31 stycznia 2005 r. wynika , że wnioskodawczyni miała świadczyć pracę głównego księgowego w (...) INWESTOR Sp. z o.o. oddział w P. w okresie od 2 maja 2001 r. do 31 stycznia 2005 r. Świadectwo pracy zostało wystawione przez dyrektora J. W..

/świadectwo pracy k.190 – 194 plik I akt ZUS/

W dniu 24 sierpnia 2006 r. K. P. płatnik składek (...) INWESTOR Sp. z o.o. przekazał formularz (...) wyrejestrowujący K. P. jako pracownika z ubezpieczeń od dnia 2 maja 2001 r.

/ustalenia w aktach ZUS/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o załączone do akt dokumenty, w szczególności zawarte w dokumentacji osobowej, sporządzonej w związku z zatrudnieniem wnioskodawczyni u płatnika składek , w oparciu o dokumenty znajdujące się aktach rentowych, a także w oparciu o zeznania wnioskodawczyni oraz świadków, odmawiając im jednak wiarygodności, w zakresie w jakim wskazywali , że wnioskodawczyni miała świadczyć pracę w ramach stosunku pracy. Wprawdzie, zeznający w sprawie świadkowie, wskazywali na czym polegały wykonywane przez wnioskodawczynię czynności na rzecz płatnika , to jednak z zeznań tych nie wynika fakt świadczenia przez wnioskodawczynię pracy na rzecz płatnika, w ramach stosunku pracy. Podkreślić należy ,że samo wykonywanie

przez wnioskodawczynię określonych czynności, w świetle wszelkich, ustalonych w niniejszej sprawie okoliczności, nie przesądza o ich wykonywaniu w ramach stosunku pracy. Ze zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego wynika bowiem, że w relacji łączącej płatnika oraz wnioskodawczynię występowały elementy obce stosunkowi pracy, a wskazuje na to choćby brak podporządkowania pracowniczego oraz kontroli wnioskodawczyni pod kątem prawidłowości wykonywania powierzonych jej zadań, co w zasadzie nie może dziwić z uwagi na relację osobistą łączącą wnioskodawczynię z J. W.. Nie są również jasne dla Sądu okoliczności zarówno zawarcia z wnioskodawczynią spornej umowy o pracę, jak również zwiększenia wymiaru czasu pracy oraz wynagrodzenia począwszy od 1 lipca 2001 r. Ze złożonych przez świadków zeznań wynikało bowiem, że członkowie zarządu spółki oraz dyrektor J. W. byli jednocześnie udziałowcami płatnika i nie pobierali jakiegokolwiek uposażenia w związku z pełnionymi funkcjami zakładając, że zyski pojawią się w przyszłości, a zatem dążyli do obniżania kosztów niż ich zwiększania, a taka sytuacja miała niewątpliwie miejsce w związku z zawarciem z wnioskodawczynią spornej umowy o pracę. Co również istotne, w spornym okresie wnioskodawczyni prowadziła własną działalność gospodarczą w niemal identycznym zakresie, co powierzone jej obowiązki w ramach stosunku pracy, a zatem nie sposób założyć, aby racjonalny podmiot działający na rynku decydował się zawrzeć umowę o pracę z wnioskodawczynią, skoro mógł skorzystać z jej usług w ramach prowadzonej przez nią działalności, a tym samym obniżyć koszty. Zauważyć przy tym należy, że dokumentacja zatrudnienia wnioskodawczyni (w szczególności zawarta umowa o pracę) jest przejawem jedynie formalnego zadośćuczynienia obowiązkowi płatnika jako pracodawcy, natomiast nie przesądza o tym, że praca była przez faktycznie wykonywana. Sąd nie neguje, iż wnioskodawczyni wykonywała czynności w spornym okresie na rzecz płatnika składek, rzecz jednak w tym, że zgromadzony materiał dowodowy w sposób oczywisty wskazuje, że czynności te nie były wykonywane w reżimie stosunku pracy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Zgodnie z treścią **art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust.1** ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2019 roku, poz.300) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Definicja pracownika, na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych, została zawarta w przepisie art.8 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanym przez art.22 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I UK 296/04, OSNP 2006/9-10/157).

Stosownie do treści art.22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Stosunek pracy posiada szczególne cechy, które pozwalają na jego odróżnienie od innych stosunków prawnych do niego zbliżonych.

Stosunek pracy wyróżnia się:

- 1) koniecznością osobistego wykonania pracy,
- 2) podporządkowaniem pracownika pracodawcy,
- 3) wykonywaniem pracy na rzecz pracodawcy
- 4) i na jego ryzyko,
- 5) odpłatnością pracy.

W razie ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występowały elementy obce stosunkowi pracy nie jest możliwa ocena, że zawarta została umowa o pracę.

Nawiązanie stosunku pracy skutkuje równoległym powstaniem stosunku ubezpieczenia. Obydwa te stosunki, jakkolwiek mają inne cele, to wzajemnie się uzupełniają i zabezpieczają pracownika materialnie - pierwszy na co dzień, drugi na wypadek zdarzeń losowych. Stosunek ubezpieczenia społecznego pracowniczego jest konsekwencją stosunku pracy i jako taki ma charakter wtórny. Ubezpieczenie społeczne nie może bowiem istnieć bez stosunku pracy. Uruchomienie stosunku ubezpieczeniowego może odnosić się wyłącznie do ważnego stosunku pracy, a więc takiego, który stanowi wyraz woli obu stron realizowania celów, którym umowa ma służyć. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Legalis nr 88987). Sam fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdzono, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art.58§1 k.c. w zw. z art.300 k.p.). Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia. Nawiązanie umowy o pracę może, bowiem, wynikać z czynności faktycznych wyrażających się z jednej strony zobowiązaniem pracownika do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, z drugiej zobowiązaniem pracodawcy do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art.22§1 k.p.).

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy K. P. świadczyła pracę na rzecz płatnika składek w ramach umowy o pracę, a tym samym czy posiadała stosowny tytuł do ubezpieczeń w spornym okresie.

W ocenie Sądu analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawczyni nie wykonywała pracy na rzecz ww. płatnika na podstawie umowy o pracę.

Sąd, oczywiście mając na uwadze - ,ze wnioskodawczyni, w formalnie, zawartej umowie, nazwanej umowa o prace, wskazany miała – niepełny wymiar, nie mniej jednak, nie wykonywała czynności w ściśle określonych godzinach, jej czas – aktywności był elastyczne. Ale reżim czasowy realizacji – obowiązków zawodowych w ramach stosunku pracy, jest elementem charakterystycznym – dla stosunku pracy, właśnie. Nie codziennie jeździła na budowy, zestawienia, podsumowania – wykonywała także weekendy, o czym sama szczerze zeznała. Część pracy wykonywała w biurze w P. sprawdzając dokumenty wpływające do firmy, czy też wystawiając faktury, część w domu np. wysyłając komputerowo wyniki rozliczeń, część w terenie np. wykonując jako inwestor zastępczy inwestycję na rzecz firmy (...) (jeździła na teren budowy i sprawdzała czy faktury zgadzają się ze stanem rzeczywistym). Nie codziennie jeździła na budowy, zestawienia, podsumowania – wykonywała także weekendy.

A zatem - w wykonywaniu umowy, nazwanej umowa o pracę, nie występuje element podporządkowania, co do czasu pracy. Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego nie sposób przyjąć, aby wnioskodawczyni świadczyła pracę w stałych godzinach. Podkreślić w tym miejscu należy, że pracownicy są zobowiązani do wykonywania pracy określonego rodzaju, który powinien wynikać z umowy o pracę i są rozliczani z wykonania pracy pod kątem starannego działania. Z całą pewnością płatnik nie nadzorował czynności wykonywanych przez wnioskodawczynię i tym samym nie sposób stwierdzić, aby wykonywała je w ramach podporządkowania pracowniczego. Co również istotne, K. P. nie miała ściśle określonych czynności jakie ma wykonać danego dnia, a także nie była rozliczana z wykonywanych obowiązków. Co więcej, to właściwie od woli wnioskodawczyni zależało kiedy i gdzie wykona ona powierzone jej obowiązki. Część pracy wykonywała w biurze w P. sprawdzając dokumenty wpływające do firmy, czy też wystawiając faktury, część w domu np. wysyłając komputerowo wyniki rozliczeń,

część w terenie np. wykonując jako inwestor zastępczy inwestycję na rzecz firmy (...) (jeździła na teren budowy i sprawdzała czy faktury zgadzają się ze stanem rzeczywistym). W czasie zaś nieobecności J. W. w pracy, dysponowała większą samodzielnością decyzyjną. Zatem trudno mówić w tym przypadku o podporządkowaniu pracownika co do miejsca, czasu pracy i wykonywanych obowiązków oraz rozliczania go z powyższego. Zatem brak możliwości kontroli pracodawcy nad tym, czy codziennie wnioskodawczyni wykonywała swoje obowiązki wynikające z zawartej umowy wyklucza zakwalifikowanie spornej umowy jako umowy o pracę. Strony umowy nie wykazały, by taka kontrola miała miejsce.

Nadto zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie wskazuje, aby u płatnika składek zaistniała realna potrzeba zatrudnienia pracownika na powierzonym wnioskodawczyni stanowisku. Oczywiście, w niniejszym postępowaniu, nie jest rolą ani organu rentowego ani Sądu oceniać sposób organizacji czy funkcjonowania płatnika, ale niemniej jednak należy przyjmować, że zachowania podmiotu uczestniczącego w obrocie gospodarczym w celu zarobkowym są racjonalne ekonomicznie. W niniejszym postępowaniu pracodawca nie wykazał, że zatrudnienie wnioskodawczyni na podstawie umowy o pracę było uzasadnione, gdyż wskazuje na to specyfika prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Podleganie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym jest uwarunkowane nie – zawarciem formalnej umowy – o pracę, nie - opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Stosunek pracy jest bowiem stosunkiem zobowiązaniowym uzewnętrzniającym wolę umawiających się stron. W sytuacji, gdy strony nie pozostają faktycznie związane stosunkiem pracy, nie można mówić o fakcie podlegania pracowniczym ubezpieczeniom społecznym. Natomiast sam fakt wykonywania za wynagrodzeniem określonego rodzaju czynności przez jedną ze stron na rzecz drugiej w zależności od cech danego stosunku prawnego, co do zasady może zostać zakwalifikowany, jako umowa o dzieło, umowa zlecenia lub też umowa o świadczenie usług, o której mowa w art.750 k.c. wobec której stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. Ocena z jakim faktycznie stosunkiem prawnym mamy do czynienia na gruncie przedmiotowej sprawy pozostaje jednak poza zakresem rozważań Sądu Okręgowego, albowiem przedmiotem zaskarżonej decyzji była wyłącznie umowa o pracę.

Wprawdzie płatnik składek przedstawił dokumenty osobowe wnioskodawczyni, to jednak w ocenie Sądu dokumenty te nie świadczą o wykonywaniu pracy. Stworzenie tej dokumentacji miało jedynie uprawdopodobnić świadczenie pracy. Do ustalenia, że doszło do powstania między stronami stosunku pracy nie jest wystarczające spełnienie warunków formalnych zatrudnienia, a konieczne jest ustalenie, że strony miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy, wynikające z umowy o pracę i to czyniły.

Reasumując, z zebranego w sprawie materiału dowodowego, oceny zawartej umowy o pracę, sposobu jej wykonywania, wynika, że wnioskodawczyni i płatnik składek zawarli umowę o pracę, której nie mieli zamiaru realizować. Wnioskodawczyni nie świadczyła pracy w reżimie umowy o pracę, bowiem w wykonywaniu pracy występują elementy obce dla stosunku pracy jak choćby brak podporządkowania co do czasu świadczenia pracy. Swoboda ubezpieczonej w wykonywaniu i organizacji pracy nie pozwala na uznanie, że wykonywała pracę w ramach pracowniczego podporządkowania.

Zgodnie z art.83§1 k.c. w zw. z art.300 k.p. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie przez strony na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana.

W wyroku z dnia 2 lipca 2008 roku (II UK 334/07, Lex nr 531865) Sąd Najwyższy wskazał, iż w sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa. Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż umowa o pracę nie była wykonywana w reżimie prawa pracy. Nawiązanie stosunku pracy, którego elementami są zobowiązanie się pracownika do wykonywania pracy i zobowiązanie pracodawcy do wypłacania wynagrodzenia, nie było rzeczywistym celem stron. Fikcyjne, czyli tylko pozorne zawarcie umowy o pracę nie mogło stanowić podstawy do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami pracowników.

Przedstawione wyżej rozważania jednoznacznie wskazują, iż zawarta umowa o pracę i sposób jej realizacji nie odpowiada treści art.22 k.p. Umowa ta jest zatem nieważna z uwagi na jej pozorność (art.83§1 k.c.).

Wobec powyższego Sąd uznał, że zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalająca niepodleganie przez K. P. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie płatnika odpowiada prawu i na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. w punkcie 1 sentencji wyroku oddalił odwołanie.

W punkcie 2 sentencji wyroku Sąd nie obciążył K. P. kosztami zastępstwa procesowego, o czym orzekł w oparciu o art. 102 k.p.c. Obciążenie strony, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, może w okolicznościach konkretnej sprawy pozostawać trudne do pogodzenia z poczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Z tego względu ustawodawca przewidział w przytoczonym przepisie specjalne unormowanie pozwalające nie obciążać strony przegrywającej obowiązkiem zwrócenia przeciwnikowi całości lub części kosztów. Ideę tę urzeczywistnia wyrażona w komentowanym przepisie zasada słuszności. Należy zauważyć, iż art. 102 k.p.c. nie konkretyzuje w żaden sposób pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych. Ocena, czy taki wypadek rzeczywiście zachodzi, pozostawiona została uznaniu Sądu. Musi ona mieć na względzie całokształt okoliczności sprawy, a zatem te związane z przebiegiem procesu, ale również pozostające poza jego zakresem. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Kryteria pomocne przy rozstrzygnięciu o istnieniu, czy też nieistnieniu przesłanek zastosowania zasady słuszności wskazane zostały w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego. W ocenie Sądu, okoliczności niniejszej sprawy wskazują, że możliwym jest zastosowania powołanego przepisu art.102 k.p.c.

S.B.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni